

DOI: [10.32702/2307-2156-2020.5.2](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.5.2)

УДК 353.5

*Н. М. Левченко,
д. держ. упр., професор,
професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності,
Запорізький національний технічний університет
ORCID ID: 0000-0002-3283-6924*

*Л. В. Антонова,
д. держ. упр., професор,
професор кафедри обліку і аудиту,
Чорноморського національного університету ім. П. Могили, м. Миколаїв, Україна
ORCID ID: 0000-0003-2975-6453*

ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ЗАПОРУКА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

*N. Levchenko
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor,
Professor of the Department of Business, Trade and Stock Exchanges,
Zaporizhzhya National Technical University*

*L. Antonova
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor,
Professor of the Department of Accounting and Auditing,
Petro Mohyla Black Sea National University*

ECONOMIC DIPLOMACY AS A GUARANTEE OF NATIONAL SECURITY OF THE STATE

У статті зазначено, що стрімкі темпи інтеграції економіки України до світової економічної системи все більше загострюють питання національної безпеки держави. Обґрунтовано, що дієвим засобом упередження виникнення загроз та, відповідно, зниження вразливості національної безпеки держави є економічна дипломатія. Здійснено компаративний аналіз трактування поняття «економічної дипломатії». Доведено доцільність розгляду поняття «економічна дипломатія» за номотетичним підходом, як координацію у зовнішньоекономічній царині дій державних і недержавних структур, спрямованих в умовах постійних трансформаційних змін у світовій економіці на забезпечення «міжнародного порядку» та національної безпеки держави. Встановлено вплив економічної дипломатії на національну безпеку держави. За результатами експертного оцінювання робочою групою ГО Ради зовнішньої політики «Українська Призма», здійсненого за підтримки Регіонального представництва Фонду імені Ф. Еберта в Україні, проаналізовано зовнішню політику України протягом 2015-2019 років. Встановлено, що попри зміну владних команд в Україні внаслідок президентських та парламентських виборів і, як наслідок, переизбрання парламенту й уряду, у 2019 р. Україні все ж вдалося утримати високу динаміку міжнародного політичного діалогу та розширити співпрацю з

окремими країнами світу, що сталося лише завдяки приділенню новою політичною командою значної уваги розширенню меж економічної дипломатії та економізації зовнішньої політики держави як на рівні політичних заяв, так і на рівні урядових планів і дій. Констатовано, що наразі урядом обрано шлях подальшої економізації дипломатії, що має забезпечити нарощування експорту до країн Європейського Союзу, просування українських товарів на глобальні ринки, посилення захисту інтересів українських експортерів, супроводження дипломатами і торговельними представництвами окремих важливих бізнес-контрактів, формування привабливих торговельно-економічних режимів, зниження торговельних бар'єрів та обмежень, покращення умов ведення міжнародної торгівлі. Визначено вектори модифікації інструментарію економічної дипломатії в умовах постійних трансформаційних змін у світовій економіці.

The article stated that the rapid pace of integration of Ukrainian economy into the world economic system, more and more make the question of national security. It is substantiated that an effective means to prevent the emergence of threats and, consequently, reducing the vulnerability of national security is economic diplomacy. Carried out comparative analysis of interpretations of the concept "economic diplomacy". Proved the feasibility of consideration of the concept of "economic diplomacy" at nomothetical approach, as the coordination in the foreign economic sphere of action of state and non-state actors aimed at conditions of constant transformational change in the global economy to ensure "international order" and national security state. The effect of economic diplomacy on the national security state. According to the results of expert assessment working group of the NGO Council of foreign policy "Ukrainian prism", implemented with the support of the Regional office of the Fund named after F. Ebert Foundation in Ukraine, analyzed the foreign policy of Ukraine in the period of 2015-2019. Found that despite the change of power command in Ukraine, after presidential and parliamentary elections and, as a consequence, restarting the Parliament and the government, in 2019, Ukraine still managed to maintain a high momentum of international political dialogue and expand cooperation with individual countries of the world, which happened only thanks to giving a new political team significant attention to the expansion of economic diplomacy and the economization of foreign policy both at the level of policy statements and government plans and actions. It was noted that currently the government elected to further economization of diplomacy, which should ensure the increase of exports to countries of the European Union, promotion of Ukrainian goods to global markets, strengthening the protection of the interests of Ukrainian exporters, accompanied by diplomats and trade representatives of certain important business contracts, the formation of an attractive economic and trade regimes, reduction of trade barriers and restrictions, improving conditions of international trade. Defined vectors modification of instruments of economic diplomacy in the conditions of permanent transformative changes in the world economy.

Ключові слова: безпекові умови; дипломатія; економічна дипломатія; економічний інтерес; загрози; зовнішня політика країни; інституційна співпраця; міжнародна співпраця; національна безпека; політичний інтерес.

Keywords: security conditions; diplomacy; economic diplomacy; economic interest; threats; foreign policy of the country; institutional cooperation; international cooperation; national security; political interest.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Стрімкі темпи інтеграції економіки України до світової економічної системи все більше загострюють питання національної безпеки держави, без гарантування якої країна не може бути повноправним учасником міжнародних економічних відносин, посідати належне місце в міжнародному поділі праці та мати відповідну систему захисту і протидії глобальним викликам.

Не є тасмницею, що з відкриттям економіки зовнішньому світові, держава стає залежною від світового ринку, і чим вищий ступінь її залежності від зовнішньоекономічних факторів, тим вищий рівень вразливості її національної безпеки.

Найбільш дієвим засобом упередження виникнення загроз та, відповідно, зниження вразливості національної безпеки держави є економічна дипломатія, зважений підхід щодо реалізації якої здатний забезпечити державі низку переваг, таких як: розширення ринків національних товарів за рахунок інтеграції до світових ринків, захист національних виробників від негативного впливу іноземної конкуренції, забезпечення споживачів країни якісними імпортними товарами, наповнення бюджету податками тощо [11].

Розуміючи значимість економічної дипломатії у забезпеченні національної безпеки держави, урядом України систематично вживаються заходи щодо посилення дієвості її інструментарію. Однак, на жаль, бажаного результату до тепер не досягнуто, про що свідчать результати щорічного оцінювання зовнішньої політики країни експертами ГО Ради зовнішньої політики «Українська Призма», здійсненого за підтримки Регіонального представництва Фонду ім. Ф. Еберта в Україні. Тож, питання розширення меж економічної дипломатії та модифікації її інструментарію потребують на подальші дослідження, особливо в умовах трансформаційних змін у світовій економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання економічної дипломатії постійно знаходяться в центрі уваги дослідників та особливо в останні роки, коли «нова нормальність» епохи глобалізації суттєво змінює «правила гри» у міжнародних відносинах. У наукових працях таких науковців як Барановської В., Вергун В., Грущинської Н., Капіци Л., Ківалова С., Ніжник В., Мамалиги О., Разумей М., Сагайдака О., Тихончука Л., Фліссак К. та ін. питанням економічної дипломатії та її значимості у забезпеченні національної безпеки держави приділено достатньо уваги, однак безпекові умови, що формуються нині, вимагають запровадження нових підходів до забезпечення національної безпеки, а отже, і модифікації її інструментарію, що саме і підкреслює актуальність тематики даного дослідження.

Формування мети або цілей статті (постановка завдань).

Метою статті є дослідження тенденцій змін вразливості національної безпеки України через вплив економічної дипломатії на зовнішню політику країни та пошук шляхів модифікації її інструментарію в умовах постійних трансформаційних змін у світовій економіці.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

У загальному розумінні національну безпеку держави доцільно розглядати як державну політику, скеровану на створення внутрішніх і міжнародних умов, сприятливих для збереження чи зміцнення життєво важливих національних цінностей; це стан, що забезпечує захищеність інтересів народу й держави, суспільства та кожного його члена. Конкретний зміст національної безпеки має діалектичну природу і визначається характером наявних чи можливих загроз, тим самим активізуючи економічну дипломатію [5, с.6].

Класичне визначення дипломатії міститься в «Оксфордському словнику англійської мови», де «дипломатія - це здійснення міжнародних відносин шляхом переговорів; сукупність засобів, які використовують послы й посланники з метою забезпечення переговорного процесу; праця або мистецтво дипломата» [7]. На думку Е. Сатоу дипломатія - це застосування розуму і такту з метою розвитку офіційних відносин між урядами незалежних держав [1, с.24]. А отже, єдності підходів щодо розуміння даного поняття серед науковців до тепер не існує.

Відсутня єдність підходів і щодо трактування поняття «економічна дипломатія», про що свідчать дані, наведені в табл. 1.

Таблиця 1.

Компаративний аналіз трактування поняття «економічної дипломатії»

Автори	Змістовна складова
Bayne N., Woolcock S. [17]	економічна дипломатія являє собою сукупність організаційно-правових інструментів і дій у зовнішньоекономічній сфері з опорою на національні торгові інтереси і скоординовану взаємодію державних і недержавних структур з метою забезпечення торгового розвитку країни та її економічної безпеки в умовах глобалізації
Барановська В.М. [1, с. 25]	економічною дипломатією вважається комплекс торговельно-економічних відносин і дипломатії, а також інших факторів, які взаємодіють між собою та мають значний вплив на зовнішньоекономічну політику держави
Вергун В.А. [2, с.150]	економічна дипломатія є багатосторонньою діяльністю, що розвивається в сучасних умовах на двосторонній та багатосторонній основах і функціонує на мега-, макро-, мезо-, макрорівнях, відповідно віддзеркалюючи матеріальні інтереси міжнародних економічних та валютно-фінансових організацій, регіонів, держав, галузей національної економіки, транснаціональних корпорацій, господарських об'єднань, підприємств
Грущинська Н.М. [3, с.86]	економічна дипломатія – це особливий фундаментальний антикризовий інструмент, направлена на захист економічних інтересів країни
Мамалига О.О. [6]	економічна дипломатія – це використання урядом для досягнення своїх цілей наявних у його розпорядженні економічних засобів тиску
Тихончук Л.Х. [12]	економічна дипломатія - це засіб реалізації зовнішньоекономічних інтересів

	учасників міжнародних відносин і офіційна діяльність органів державного управління з реалізації механізмів зовнішньоторгової політики
Шаров [16, с.8]	економічна дипломатія являє собою сплав економіки та політики, доведений до рівня прийняття та реалізації управлінських рішень, за допомогою і посередництва яких здійснюється співробітництво та суперництво у сучасному світі, визначають форми й методи розвитку та вдосконалення ринкової економіки.
Чугаєнко Ю.О. [15, с.62]	економічна дипломатія – це діяльність з реалізації національних економічних інтересів на світовій арені і захисту національної безпеки дипломатичними методами.

Аналізуючи дані табл.1, приходимо до висновку, що економічна дипломатія переважно сприймається науковцями як засіб, інструментарій, діяльність державних структур і т.д. Однак переконані, що найбільш повне трактування його змісту можливе лише за номотетичного підходу, за якого економічну дипломатію варто розглядати як координацію у зовнішньоекономічній царині дій державних і недержавних структур, спрямованих в умовах постійних трансформаційних змін у світовій економіці на забезпечення «міжнародного порядку» та національної безпеки держави.

Вплив економічної демократії на національну безпеку держави схематично зображено на рис. 1.

Рис. 1. Складові національної безпеки та їх взаємозв'язок з економічною дипломатією
Джерело: [14. 276]

Якість впливу економічної дипломатії на національну безпеку держави визначається успішністю зовнішньої політики держави. Наразі у зарубіжній практиці існує ряд методологій її оцінювання. Однак, з огляду на українські реалії, експерти ГО Ради зовнішньої політики «Українська Призма» за підтримки Регіонального представництва Фонду ім. Ф. Еберта в Україні, для оцінювання успішності зовнішньої політики держави, розробили власну модель оцінювання з елементами вже існуючого методологічного доробку західних колег.

При оцінюванні зовнішньої політики України до уваги взято п'ять індикаторів оцінювання стану реалізації зовнішньої політики за кожним із вказаних напрямів:

- політичний інтерес або залученість акторів до певного напрямку зовнішньої політики України;
- ефективність взаємодії та координації між українськими інституціями у сфері зовнішньої політики;
- стратегічне бачення реалізації окремо взятого напрямку;
- конкретна діяльність за вказаним напрямом протягом року, який оцінюється;
- результати та досягнення за напрямом протягом року, який оцінюється.

При цьому загальну оцінку успішності зовнішньої політики України визначено шляхом отримання середньо-арифметичного показника від загальних оцінок за всіма напрямами зовнішньої політики, які аналізувались під час досліджень. Рейтингове оцінювання здійснено за наступною шкалою (табл. 2) [13, с.9].

Таблиця 2.
Шкала рейтингового оцінювання успішності зовнішньої політики України

Показники	Рейтингова оцінка												
	A	A-	B+	B	B-	C+	C	C-	D+	D	D-	E+	E
Значення показника	5,0	4,6-4,9	4,1-4,5	4,0	3,6-3,9	3,1-3,5	3,0	2,6-2,9	2,1-2,5	2,0	1,6-1,9	1,1-1,5	1,0

Джерело: [13, с.334]

За результатами рейтингового оцінювання успішності зовнішньої політики України, робочою групою «Українська призма: зовнішня політика» встановлено наступні інтегральні показники успішності зовнішньої політики України (табл. 3):

Таблиця 3.
Оцінка успішності зовнішньої політики України протягом 2015-2019 рр.

Інтегральні показники	Роки				
	2015	2016	2017	2018	2019
Політичний інтерес/залученість	3+	3+	4-	4-	3+
Інституційна співпраця	4-	3+	4-	4-	3+
Стратегічне бачення	3+	3	3+	3+	3+
Діяльність	4-	4+	4+	4+	4-
Результати	4-	3+	4-	4-	3+
Загальна оцінка	B-	C+	B-	B-	C+

Джерело: [13, с.16]

Аналізуючи інтегральні показники успішності зовнішньої політики України, подані в табл. 2, маємо можливість спостерігати, що протягом періоду, який вивчався рейтингова оцінка рівня політичного інтересу країни лишається практично незмінною. Найбільший політичний інтерес для України протягом 2015-2019 рр. становили такі країни, як Канада, Польща, США, Франція, держави Балтії, країни ЄС та ін. Основними ж векторами економічної дипломатії були визнані налагодження інституційної співпраці, розвиток міжнародної торгівлі та залучення іноземних інвестицій, діяльність у рамках ОБСЄ та Ради Європи, тощо.

Щодо інституційної співпраці, слід зазначити, що за оцінкою експертів даний інтегральний показник практично ідентичний попередньому. Акцентуємо, що Україна мала всі підстави для росту даного показника, однак президентські і парламентські вибори, а також їх результати призвели до політичних конфліктів та потреби у формуванні нового алгоритму інституційної співпраці, що саме і загальмувало її розвиток.

Більш-менш стабільна координація між різними державними інституціями (ОПУ, КМУ, МЗС, ВРУ та ін.) розпочалась лише восени 2019 р. після формування парламентської більшості, обрання очільників парламентських комітетів і призначення нового складу КМУ [13, с.22].

Зміна президентської та урядової команди через президентські та парламентські вибори вплинула і на зміну стратегічних бачень зовнішньої політики країни, а отже, і на зміну зовнішньополітичних координат та завдань. Головною подією 2019 року щодо стратегічного закріплення зовнішньополітичного курсу держави стало ухвалення ВРУ Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)» від 07.02.2019 за №2680-VIII [8] та розробка (за принципом вимірюваності поставлених урядових цілей) середньострокової Програми діяльності КМУ до 2024 року, затвердженої Постановою КМУ від 29.09.2019 р. за №849 [10]. Однак окремої Стратегії (концепції, доктрини) зовнішньої політики України, яка б чітко передбачала пріоритети, задачі, засоби їх досягнення та ресурси щодо зовнішньої політики країни та її національної безпеки, прийнято не було. Тож, на рівні окремих функціональних напрямів зовнішньої політики був помітний брак тематичних стратегій чи державних політик.

Попри зміну владних команд в Україні внаслідок президентських та парламентських виборів і, як наслідок, перезавантаження парламенту й уряду, у 2019 р. Україні все ж вдалося утримати високу динаміку міжнародного політичного діалогу та розширити співпрацю з окремими країнами світу, що сталось лише завдяки приділенню новою політичною командою значної уваги розширенню меж економічної дипломатії та економізації зовнішньої політики держави як на рівні політичних заяв, так і на рівні урядових планів і дій (зокрема, поліпшенню умов торгівлі з ЄС, відновленню торгових преференцій зі США та розвитку економічної співпраці з Китаєм). Відповідно до визначених пріоритетів зовнішньої політики, збереглась і висока активність українських владних інституцій, що залучались до процесу реалізації зовнішньої політики України [13, с.31]. Фундаментальним підґрунтям тому стало розширення меж економічної дипломатії та модифікації її інструментарію, що чітко засвідчують результати оцінювання, здійснені експертами ГО Ради зовнішньої політики «Українська Призма», подані в табл. 4.

Таблиця 4.
Оцінка рівня економічної дипломатії України протягом 2015-2019 рр.

Інтегральні показники	Роки				
	2015	2016	2017	2018	2019
Політичний інтерес/залученість	4	4	4	4	5
Інституційна співпраця	3	3	4	3	3
Стратегічне бачення	4	3	5	3	4
Діяльність	3	4	4	4	4
Результати	2	4	4	3	4
Загальна оцінка	C+	B-	B+	C+	B

Джерело: [13, с.334]

Аналізуючи дані табл. 4, переконуємось, що наразі урядом обрано саме шлях економізації дипломатії. Так, Законом України «Про дипломатичну службу» від 07.06.2018 р. за №2449-VIII [9] розширено економічну складову дипломатичної діяльності України, шляхом включення до основних функцій органів дипломатичної служби, що здійснюється закордонними дипломатичними установами України, обов'язків щодо забезпечення та координації діяльності з торговельно-економічних питань [4]. Наприкінці 2019 р. внесено зміни до прийнятої у 2017 р. Експортної стратегії України та з метою її доповнення у липні 2019 р. урядом схвалено Стратегію розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України до 2026 року, а також затверджено план завдань і заходів з її реалізації. Вірогідність виходу Великобританії з ЄС обумовила розробку проєкту угоди про ЗВТ з цією країною [13, с. 336]. З 1.01.2019 р. між Україною та ЄС у двосторонній торгівлі розпочато застосування положень Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Таким чином, за результатами проведеного дослідження встановлено, що уряд України, розуміючи значимість економічної дипломатії у забезпеченні національної безпеки держави, систематично вживає заходи щодо посилення дієвості її інструментарію. Однак, на жаль, бажаного результату до тепер не досягнуто. З метою посилення дієвості інструментарію економічної дипломатії у забезпеченні національної безпеки держави доцільно у найближчій перспективі:

- посилити чутливість інструментарію економічної дипломатії до позицій стейкхолдерів задля збалансування їх впливу/інтересів щодо зміцнення національної безпеки держави та мінімізації її критичної залежності від окремих держав;
- модифікувати інструментарій економічної дипломатії з урахування інвайронменталізації економіки країн ЄС та України.
- спрямувати інструментарій економічної дипломатії на створення ефективних зон квазіінтеграційного співробітництва за різними векторами.

Запровадження перелічених пропозицій сприятиме нарощуванню експорту до країн ЄС, просуванню українських товарів на світові ринки, посиленню захисту інтересів українських експортерів, формуванню привабливих торговельно-економічних режимів, зниженню торговельних бар'єрів та обмежень, а отже, і посиленню національної безпеки держави.

Література.

1. Барановська В.М. Роль економічної дипломатії у зовнішньоекономічній діяльності країни. Економіка та держава. 2012. № 2. С. 24-25.
2. Вергун В. А. Економічна дипломатія в системі чинників міжнародної конкурентоспроможності України. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2008. № 74. Ч. 1. С.150–154.
3. Грущинська Н.М. Реалізація економічної дипломатії в системі сучасних міжнародних відносин: потенціал креативності та традиційні підходи. Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. 2017. Випуск 24. Ч.3. С.86-92.
4. Економічна дипломатія. Портал зовнішньої політики України. URL: <http://fpp.com.ua/topic/ekonomichna-dyplomatiya/>
5. Ківалов С.В. Митна політика та національна безпека. Митна справа. 2001. № 4. С.3 - 15.
6. Мамалига О.О. Трансформація економічної дипломатії в міжнародних економічних відносинах. URL: http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2015_30/
7. Оксфордський словник англійської мови. URL: <https://play.google.com/store/>
8. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. Закон України від 07.02.2019 за №2680-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text>
9. Про дипломатичну службу. Закон України від 07.06.2018 р. №2449-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#Text>
10. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України. Постанова КМУ від 29 вересня 2019 р. №849. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/>

11. Разумей М. Зовнішньоторговельна безпека держави: управлінський аспект. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02\(5\)/10rmmdua.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02(5)/10rmmdua.pdf)
12. Тихончук Л. Х. Трансформація функцій державного управління в сфері регулювання міжнародної економічної діяльності. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2018. № 6. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1258>
13. Українська призма: Зовнішня політика 2019. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. — Київ, 2020. — 390 с.
14. Фліссак К.А. Економічна дипломатія. Навч. посіб. – Тернопіль: «Новий колір», 2013. – 440 с.
15. Чугаєнко Ю.О. Економічна дипломатія в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю держави. Актуальні проблеми економіки. 2013. №3(141). С.59-69.
16. Шаров О. М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи : монографія. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ: НІСД, 2019. – 560 с.
17. Bayne N., Woolcock S. (ed.). The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations. – Ashgate Publishing, Ltd., 2011.

References.

1. Baranovskaya, V. M. (2012). "The Role of economic diplomacy in foreign economic activity of the country". *The economy and the state*. vol. 2, pp.24-25.
2. Vergun V. A. (2008). "Economic diplomacy in the system of factors of international competitiveness of Ukraine". *Actual problems of international relations*. vol. 74, pp. 150-154.
3. Gruschynska N. M. (2017). "Implementation of economic diplomacy in modern system of international relations: the potential of creativity and conventional approaches". *Foreign policy and diplomacy: traditions, trends, experience*. vol. 24, pp. 86-92.
4. Economic diplomacy. The portal of Ukraine's foreign policy. available at: <http://fpp.com.ua/topic/ekonomichna-dyplomatiya/> (Accessed 4 November 2019).
5. Kivalov S. V. (2001). "Customs policy and national security". *Customs business*. vol. 4, pp.3 - 15.
6. Mamalyga, V. A. (2015). "Transformation of economic diplomacy in international" *Economic relations*. available at: <http://tpe.econom.univ.kiev.ua/> (Accessed 11 November 2019).
7. The Oxford dictionary of the English language. available at <https://play.google.com/store/> (Accessed 01 November 2019).
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019). The Law of Ukraine "On amendments to the Constitution of Ukraine (concerning the strategic course of the state for the acquisition of full membership of Ukraine in the European Union and the North Atlantic Treaty Organization". available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/> (Accessed 09 November 2019).
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018). The Law of Ukraine "On the diplomatic service. available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#Text> (Accessed 12 November 2019).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019). The Law of Ukraine "Approval of the activity Program of the Cabinet of Ministers of Ukraine.: available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/> (Accessed 21 November 2019).
11. Razumei M. (2010). "Foreign trade security of the state: management". available at: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02\(5\)/10rmmdua.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02(5)/10rmmdua.pdf) (Accessed 16 November 2019).
12. Tikhonchuk, L. Kh. (2018), "Transformation of the functions of public administration in the sphere of regulation of international economic activity", *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, [Online], vol. 6, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1258> (Accessed 04 November 2019).
13. Ukrainian prism: (2020). Foreign policy 2019. Analytical study of the NGO "Council on foreign relations, "the Ukrainian prism", Fund them. F. Ebert Foundation.. Kiev, Ukraine.
14. The flissak K. A. (2013). *Ekonomichna dyplomatiia* [Economic diplomacy]. Ternopil. Ukraine.
15. Chugal Yu. A. (2013). "Economic diplomacy in the system of management of foreign trade activities of the state". *Actual problems of economy*. vol. 3(141). pp 59-69.
16. Balls, A. M. (2019). *Ekonomichna dyplomatiia: osnovy, problemy ta perspektyvy : monohrafiia*. [Economic diplomacy: foundations, problems and prospects : monograph]. The national Institute for strategic studies. Kyiv. Ukraine.
17. Bayne N., Woolcock S. (ed.). (2011). The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations. – Ashgate Publishing, Ltd.

Стаття надійшла до редакції 20.05.2020 р.